

Zrinka Babić, učiteljica

**PLAN I PROGRAM RADIONICE
TRADICIONALNA PISANICA SJEVERO-ZAPADNE
HRVATSKE**

IZRADA TRADICIONALNE PISANICE

A) PISANE PEROM I VOSKOM

B) STRUGANE „IGLUM“

1.UVOD

Naše pisanice

Uskrs – Vuzem i pisanice ne mogu jedno bez drugoga.

Pisanica – to ofarbano jaje je simbol nastanka novoga života – a ujedno i asocijacija na uskrsnuće Spasitelja Isusa Krista iz kamenog groba.

Jaje – začetak i uskrsnuće novog stvorenja.

Uskrsnuće Isusovo – nastanak nove civilizacije, kršćanstva, pobjeda života nad smrću, svjetla nad tminom i Ljubavi nad Zlim.

Kako radimo pisanice?

Danas se rade svakakve „pisanice“ sa više ili manje ukusa i uspjeha. Na žalost sve više i više prevladavaju pomodne „kič“ pisanice od plastike, drva ili „prave“ od jaja sa raznim neukusnim šarama i sličicama-naljepnicama neautohtonih životinja iz crtanih filmova i slično.

Mi nastojimo naučiti „pisati“ pisanice kako su ih „pisali“ i „farbali“ naši stari. Znači, naše su pisanice originalne i autentične. Rađene su od klasičnih – prirodnih materijala i starinskim tehnikama, a šare su iz okolice Zagreba, točnije: Prigorja, Turopolja, Posavine, Banovine i Pokuplja.

Simboli i šare na našim pisanicama

Svaki kraj Lijepe naše ima svoje specifične šare i simbole na pisanicama.

Na našim pisanicama prevladavaju: grančice, lišće, proljetno cvijeće, pšenični klasovi, vinova loza i djetelina kao biljni motivi.

Od životinjskih motiva susreću se: ptice, leptiri, zečevi i ribe.

Motivi nebeskog svoda: Sunce i zvijezda Danica...

Motivi i znakovi iz Biblije: križ, srce Isusovo, srce, sidro... te citati iz Novoga Zavjeta vezani uz Uskrs, Isusa i misu.

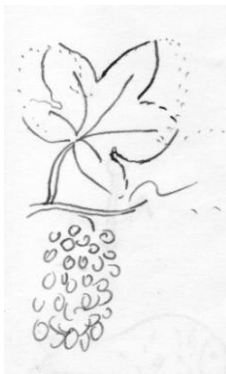
Hrvatski simboli: grbovi i pleter te stihovi iz rodoljubnih i ljubavnih pjesama.

Značenje i poruke crteža – simbola

Tako lijepo ukrašene pisanice se nisu koristile za „tucanje“, jelo i igru, već su se poklanjale: za uspomenu, kao poruka i čestitka Uskrsa, znak odanosti i štovanja, želja za srećom i boljitkom.

Pšenični klas: simbol i želja blagostanja(pšenica bjelica – hraniteljica). „Budite dobri kao kruh, siti i bogati cijelo ljeto Božje! Kuća Vam bila puna obilja! Rodite kao pšenica!“ poklanjala se gospodarima kuća i mlađim ženskim osobama.

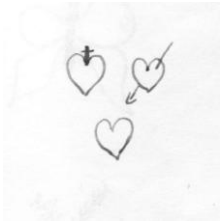
Istu poruku nosi i vinova loza sa grozdom. Hostija – kruh i vino – dar Boga, zemlje te rada ljudskih ruku. Prilike pretvorbe tijela i krvi Kristove na oltaru za vrijeme svete mise.

Hrastova grančica, list i žir: Poruka i želja – simbol dugovječnosti, snage i muškosti, te sigurnosti i obilja. Poklanja se „glavama“ kuća, dječacima, mladićima...

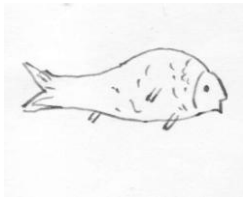
Križ u svim oblicima: simbol vjere u Isusa Krista. Čuvar od svega Zla i Zloga. Blagoslov Božji i iskazanje poniznosti u Bogu.

Srce: simbol ljubavi; i Božje i ljudske, čežnje, ljubavne patnje, te poruke o ljubavi i osjećajima bilo kojeg ljudskog bića.

Sidro: simbol ufanja i nade.

Riba: po mojem mišljenju, ostala kao prvotni kršćanski znak i poruka: „Vjerujem u Krista“. Danas – kao jedna od zajedljivih poruka „Budi izdržljiv i brz kao riba – ali šuti.“, poklanjala bi se iz šale i peckanja osobama „duljeg jezika“.

Ptica: bilo u letu ili mirovanju, poklanjala bi se maloj djeci i šutljivim osobama. Želja – Budi veseo i raspjevan kao ptičica.

Leptir: simbol okretности i želje za ljepotom.

Jelova grančica: simbol čvrstine, postojanosti i neprolazne ljepote (Lijepa moja jelova grančica). Poklanja se ženskim osobama i „gospodinjama“.

Slika 1. Pisanice pisane perom i voskom

Slika 2. i 3. Pisanice strugane „iglum“ (skalpelom)

2.CILJEVI I ZADAĆE RADIONICE

2.1. Cilj

Upoznati polaznike s izradom tradicionalnih pisanica, pisanih voskom i struganih „iglum“. Osposobiti polaznike za izradu istih.

2.2 . Zadaće radionice

- upoznati polaznike izborom jaja i pripremom pribora
- demonstrirati način izrade detalja
- osposobiti polaznike za samostalnu primjenu naučenog postupka

3. PROGRAM, ORGANIZACIJA I NAČIN RADA OGLEDNE RADIONICE

3.1.Program će se realizirati:

- uvodnim izlaganjem
- praktičnim radom polaznika
- izradom pisanica

3.2.Metode rada:

- izlaganja
- demonstracije
- praktičnog rada
- individualnog rada

3.3.Kapacitet polaznika:

- 20

3.4.Mjesto rada:

- VII.osnovna škola, Varaždin Kučan Donji, Varaždinska 131

3.5. Materijal, pribor i alati

- Jaja (kokošja, pačja), sav pribor za rad i boje osigurava voditeljica radionice
- Grijaće tijelo (štednjak, „rešo“ ili sl.) s najmanje dva grijaća mjesta osigurava domaćin radionice

4.ORGANIZACIJA, METODE I TEHNIKA RADA

4.1. Priprema

- Za svakog polaznika nužno je pripremiti:
  - a) za pisanice pisane voskom: stolica za rad, klupa, svijeća, pero i držalo za pisanje, vosak i 2 kokošja jajeta
  - b) za strugane pisanice: stolica za rad, klupa, skalpel, 2 obojana pačja ili gušća jaja
- Za radionicu potrebno je još pripremiti grijaće tijelo, posude s bojom u kojima će se kuhati pisanice, pamučnu krpu za brisanje, žlicu, gumene rukavice

4.2. Tehnika rada:

a) Pisanice pisane voskom (vojskom)

Slika 4. Izbor jaja

Za pisanice treba izabrati jaja rumene, glatke i čvrste ljuske. Možemo koristiti kuhana ili sirova jaja. Premda, za rad u razredu jaja je bolje skuhati i to dan ranije kako bi se ohladila i posušila.

Slika 5. Pribor za izradu pisanice (svijeća, pero, držalo, vosak, pamučna krpica)

Slika 6. Umetanje voska u pero

Na vrat pera stavi se kuglica voska, otprilike veličine ječmenog zrna. Vosak se rastali na plamenu svijeće tako da se tekućim može pisati. Vještinu i duljinu taljenja se mora steći radom, tako da vosak ne kaplje iz pera i ne pravi nepoželjne mrlje.

Slika 7. Grijanje pera i rastapanje voska

Slika 8. i 9. Pisanje

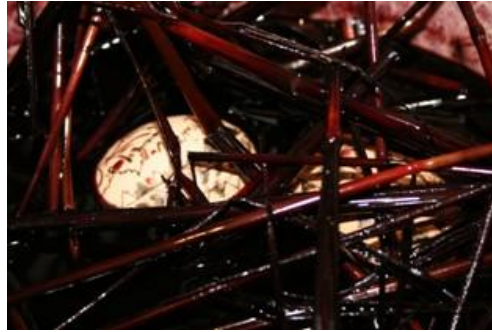

Slika. 10. Napisana pisanica

Kad je pisanica „napisana“ spremna je za „farbanje“ – bojanje. Napisano jaje se stavi u hladno «farbilo». Na dno lonca se stave grančice ili malo slame ili sijena da jaja prilikom kuhanja ne pucaju i da se vosak prije vremena ne otopi. Kuhamo do vrenja i ne okrećemo ih i ne diramo.

Slike 11. – 15. Kuhanje pisanica

Jaja vadimo žlicom i odmah obrišemo suhom pamučnom krpom i evo – pisanica je gotova. Još je možemo namazati suhim špekom ili uljem da se bolje sjaji.

b) Pisanice strugane „iglum“ (skalpelom)

Za strugane pisanice najbolje je koristiti pačja ili gušća jaja, zato što imaju čvršću ljusku. Te pisanice mogu se raditi i kokošjim ja, ali je vjerojatnost pogreške, tj. „prediranja“ jaja puno veća. Jaje treba skuhati u boji i ohladiti.

Slika 16. i 17. Kuhanje jaja za struganje

Oštrom pretrgnutom „šivanjkom“ (šivaćom iglom), „kebicom“ (džepnim nožićem) ili skalpelom na obojenom jajetu „pišemo“ što želimo. Čvrstinom pritiska postizemo jače ili slabije izražene crteže. Ipak potrebna je opreznost, posebice na vrhovima jajeta, jer se može dogoditi da se jaje probuši („predere“).

Slika 18. Skalpel

Slika 19. „Lisica“ po kojoj stružemo

Slika 20. Struganje

Šare i crteži jednaki su kao kod pisanica pisanih voskom. Gotovu pisanicu također možemo namazati špekom kako bi postala sjajna.

Slika 21. – 24. Strugane pisanice

5. I ZA KRAJ

Želite li se okušati u malo zahtjevnijim zadacima, krenite samoinicijativno u izradu pisanica na nojevim, prepeličjim ili ... bilo kojem jajetu! Mi smo učitelji veliki kreativci i snalažljivi u svim situacijama!

Sretno!!!

Zrinka Babić; učiteljica